

Eem-Vallei Educatief
Openbaar basisonderwijs met ruimte voor talent ●

Begroting 2019

(Inclusief meerjarenraming)

versie 1.0

Inhoud

Voorwoord.....	3
Begroting 2019 algemeen.....	4
Inleiding.....	4
De planning & control cyclus	5
De bekostigingssystematiek in het primair onderwijs.....	6
Leerlingaantallen.....	6
Beleidsrijke toelichting op de begroting in hoofdlijnen.....	7
Huisvesting.....	7
Financiële aandachtspunten en risico's	7
Begrotingscijfers 2019.....	9
Algemene toelichting kalenderjaarbegroting 2019.....	9
Nadere toelichting baten 2019	10
Nadere toelichting lasten 2019.....	12
Meerjarenbegroting 2019 – 2023.....	16
Inleiding.....	16
Algemene uitgangspunten bij de meerjarenbegroting	16
Uitgangspunten salarislasten bij de meerjaren begroting	17
Leerlingen prognoses	18
Landelijke ontwikkelingen	19
Toelichting baten meerjarenbegroting.....	20
Toelichting lasten meerjarenbegroting	20
Meerjaren balans	23
Meerjaren kasstroomoverzicht.....	24
Meerjaren kengetallen.....	25

Voorwoord

Het College van Bestuur van de Stichting Openbaar Primair Onderwijs *Eem-Vallei Educatief* (STEV) biedt hierbij haar begroting 2019 en de meerjarenprognose aan. Het proces voor het opstellen van de gezamenlijke STEV begroting is gestart bij de 15 scholen. Deze 15 scholen vormen immers de basis van STEV. De scholen zijn primair gevraagd invulling te geven aan de materiële instandhouding. De personele inzet, vastgelegd in de formatiekadernota en vastgesteld door de RvT en GMR over het schooljaar 2018-2019, ligt voor 7/12^e deel van deze begroting al vast. Concreet betekent dit dat in deze begroting 5/12^e deel van de personele bekostiging op basis van een zo goed mogelijke inschatting is begroot. Deze inschatting is gebaseerd op de teldatum 1-10-2018. Naast het bevragen van de scholen zijn ook verschillende bij STEV betrokken adviseurs en stafmedewerkers vanuit hun expertises betrokken. Ook een afvaardiging van de RvT en GMR hebben in de laatste fase meegekeken.

We hebben de huidige kennis van nieuwe financiële ontwikkelingen als uitgangspunten voor deze begroting gehanteerd als deze zeker zijn of met een hoge mate van zekerheid te verwachten zijn. Daarnaast hebben we ervoor gekozen om de huidige einddatum van diverse subsidieregelingen, indien van toepassing, te verwerken in de baten. Niet meegenomen zijn de verwachte effecten van de vereenvoudiging van de bekostiging. De reden hiervoor is dat deze bedragen nu indicatief zijn en de vereenvoudiging waarschijnlijk pas in 2022 geëffectueerd zal worden.

Op basis van de 1 oktober-telling en beredeneerde inschattingen, is de leerlingenprognose voor 2019 en verder gemaakt. De 1 oktobertelling van STEV laat een zeer kleine afname van het aantal leerlingen zien terwijl er ook STEV-scholen zijn die groeien. De grootste daling van de afgelopen jaren is hiermee wel tot stilstand gebracht. Vanuit historisch perspectief weten we dat de baten op het moment van opstellen van de begroting niet volledig vast staan. De definitieve bekostigingscijfers worden veelal later in het jaar officieel vastgesteld door het ministerie.

Gezien de aanzienlijke reserve is ervoor gekozen de komende jaren negatief te begroten. Daarbij wordt rekening gehouden met ervaringscijfers van voorgaande jaren, alsmede de actuele ontwikkelingen in financiële- en organisatorische zin.

Deze begroting heeft het meerjaren beleidsplan, het Ambitieboek 2019-2023, als basis en volgt daarmee de strategische koers uitgezet door de openbare basisscholen van STEV. Vanuit de strategische ontwikkelingen die we bij STEV inzetten, zijn alle scholen gevraagd om extra invulling te geven aan vernieuwing binnen de scholen. Vrijwel alle scholen hebben hiertoe een (beleidsrijke) aanvraag gedaan. Deze zogenaamde innovatie middelen zijn 'bovenschools' begroot.

Met deze begroting geven we inzicht op welke wijze we financieel invulling geven aan de belangrijkste strategische doelen voor 2019. Daarnaast informeren we middels dit document onze relevante externe stakeholders over de financiële invulling van onze ambitie voor 2019 en verder.

dr. Karen Peters
Voorzitter College van Bestuur

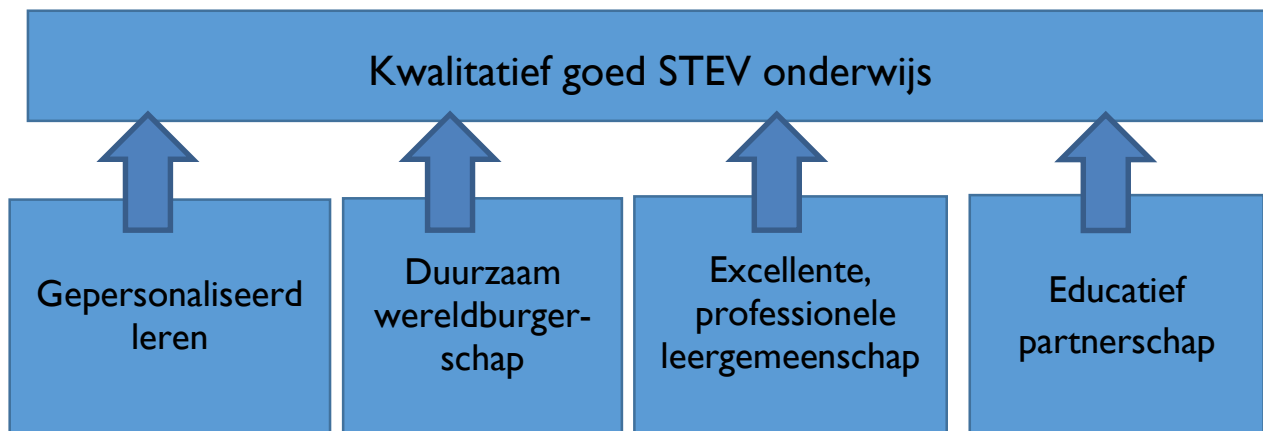
Amersfoort, december 2018

Begroting 2019 algemeen

Inleiding

Een van de belangrijkste doelen voor STEV is het creëren van maatschappelijke meerwaarde. De 15 authentieke openbare STEV-basisscholen werken aan deze meerwaarde door in te zetten op de gepersonaliseerde ontwikkeling van autonome en initiatiefrijke kinderen binnen een mondiale samenleving. Deze inzet komt tot uiting in ons mission statement: **“Leer wie jij kunt zijn!”**

Bij STEV hechten wij dus veel waarde aan kwalitatief goed onderwijs. Hierbij is kwalitatief goed onderwijs meer dan alleen het aanbod in rekenen en taal. Wij staan in samenwerking met externe stakeholders voor de brede ontwikkeling van een leerling tot wereldburger. Het draait bij STEV om een vanuit visie gestuurde professioneel handelende onderwijsprofessional die binnen een rijke onderwijssetting met dynamische instructiegroepen, goede voorzieningen en faciliteiten het beste onderwijs verzorgt dat er is. Alle acties die we bij STEV inzetten zijn erop gericht om het leerrendement en de kwaliteit van ons onderwijs te vergroten. Voortbouwend op het Koersboek 2014-2018 en in samenspraak met verschillende stakeholders, is voor de komende periode gekozen voor de volgende vier beleidslijnen die bijdragen aan kwalitatief goed onderwijs op al onze scholen.

*Zie ook het strategisch beleidsplan STEV 2019-2023

Om de strategische doelen uit ons strategisch beleidsplan op de korte en lange termijn duurzaam te borgen, moeten de middelen die STEV op korte en lange termijn ontvangt in lijn zijn met ontwikkelingen beschreven in ons strategisch beleidsplan en de leerling prognoses. Dat vraagt ten eerste om voldoende financiële middelen en om het op de juiste plek alloceren van deze middelen gericht op het verbeteren van die onderwijskwaliteit en het creëren van maatschappelijke waarde. We willen immers een gezonde, transparante en solide stichting blijven met een passende reserve, een goed en verantwoord bestedingspatroon, een passende begroting en heldere kaders en rapportages volgens de cyclus van planning en control.

Bij een duurzaam financieel beleid horen ook duurzame leerlingaantallen. Landelijk is nog steeds een terugloop van de leerlingenaantallen te zien. Dit raakt ook de scholen van STEV. Bij een aantal scholen zien we een lichte groei. Vanuit ons strategische beleidsplan zijn we er zeker van dat meer scholen zullen volgen.

Naast de exploitatiebegroting 2019 is ook een investeringsbegroting 2019-2023 opgesteld. Tevens is een meerjaren balans en een kasstroomoverzicht opgenomen.

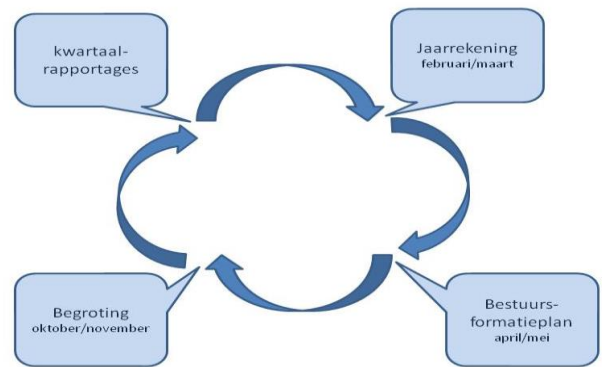
Onderstaand wordt een toelichting gegeven. In deze toelichting worden onder andere de volgende onderdelen belicht:

- Planning- en controlcyclus;
- Bekostigingssystematiek in het primair onderwijs;
- Leerlingaantallen;
- Financiële aandachtspunten en risico's;
- Toelichting op de begroting in hoofdlijnen.

De planning & control cyclus

De begroting 2019 is onderdeel van de planning- en controlcyclus. Als uitgangspunt wordt de "Planning en Control jaarcyclus" gehanteerd.

Elk kwartaal stelt het College van Bestuur een financiële rapportage op t.b.v. de Raad van Toezicht. Deze rapportage bevat een financieel uitputtingsoverzicht van de afgelopen kwartalen in relatie tot prognose en begroting. Deze kwartaalrapportages worden ook gedeeld met de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad.

Maandelijks worden de salariskosten geanalyseerd met als doel inzicht in de ontwikkeling van de personele kosten. Deze cijfers vormen de input voor de uitputtingsprognose en vormen de basis voor de nieuwe begroting.

Ultimo kwartaal I wordt het bestuursformatieplan opgesteld. Dit plan is gebaseerd op de begroting van het lopende jaar. Daarin zijn volgende categorieën te onderscheiden:

- De normatieve Rijksbijdragen te weten de lumpsumvergoeding personeel, de materiële instandhouding, het personeels -en arbeidsmarkt beleid en de prestatieboxmiddelen;
- Overige subsidies van OC&W zoals bijzondere bekostiging 1^e opvang vreemdelingen, bekostiging impulsgebieden, bijzondere bekostiging samenvoeging scholen en verrekening uitkeringskosten;
- Gemeentelijke bijdragen als subsidies schakelklassen en ondersteuning passend onderwijs;
- Eventuele overige overheidsbijdragen;
- Subsidies Passend Onderwijs (arrangementen & basiszorgbekostiging);
- Overige baten zoals uitlenende detachering, projectgelden derden, etc.;
- Huuropbrengsten/medegebruik aan derden.

Voor de beheersing van de personele baten en lasten wordt een onderscheid in personeelsformatieplan en begroting gemaakt tussen de kostensoorten directie, onderwijzend personeel en onderwijsondersteunend personeel, salariscomponenten, vaste of tijdelijke dienstbetrekkingen, tijdelijke taakuitbreidingen, vervanging ten laste van eigen middelen (ERD) en permanente of projectmatige baten en lasten.

Het bestuursformatieplan is het kader van waaruit de schoolformatieplannen door de schooldirecteuren worden opgesteld. Na goedkeuring door het College van Bestuur van deze schoolformatieplannen kan er door de schooldirecteur uitvoering aan worden gegeven. In februari van het lopend schooljaar wordt het schoolformatieplan opnieuw vastgesteld met de dan geldende formatieve inzet. In februari/maart wordt de jaarrekening van het afgelopen kalenderjaar opgesteld.

De bekostigingssystematiek in het primair onderwijs

Het ministerie van OC&W bekostigt materieel op kalenderjaar en personeel op schooljaar. Dat laatste betekent dat de meest actuele bekostigingsinformatie voor het personeel reikt tot en met juli 2019 en dus voor 7/12^e deel in 2019 gebruikt kan worden. Medio mei 2019 komen de cijfers vrij voor de periode augustus 2019 tot en met juli 2020, waardoor 5/12^e deel in 2019 in beeld kan worden gebracht. Concreet betekent dit dat in deze begroting 5/12^e deel van de personele bekostiging op basis van een zo goed mogelijke inschatting is begroot. Deze inschatting is mede gebaseerd op de teldatum 1-10-2018.

De ministeriële beschikkingen voor de materiële instandhouding 2019 zijn in oktober 2018 gepubliceerd en volledig verwerkt in deze begroting. Naast de genoemde reguliere lumpsumvergoedingen voor personeel en materieel worden geormerkte- en niet-geormerkte subsidies verstrekt.

Leerlingaantallen

Onderstaand is de ontwikkeling van de leerlingen verdeeld naar BRIN-nummers vermeld.

School op 1 oktober	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
De Uitkijck	244	233	213	203	201	197	181	156
Kruisrak	204	205	190	180	182	181	191	201
Dorpsbeuk	140	127	112	105	117	149	152	152
Jan Ligthartschool	180	182	197	249	251	240	248	240
Griftschool	201	197	192	183	175	179	174	168
Plantijn	90	98	94	99	92	98	107	118
Lijster	108	120	116	117	117	115	103	105
Regenboog	147*	101	101	98	115	110	104	93
Egelantier/de Buut	277	260	240	206	177	193	181	188
Corlaer	208	210	190	178	181	186	192	205
Zandberg/Lange Voren	175	175	156	148	142	139	150	133
Startbaan/PWA	291	270	258	250	233	188	179	178
Totaal	2265	2178	2059	2016	1983	1975	1962	1947

* Prangelaar is in 2014 gesloten en uit deze leerlingentelling gehaald

* De Regenboog had in 2012 nog een dislocatie in Barneveld (obs De Zonnebloem). Deze dislocatie is in 2012 opgeheven en de leerlingen zijn herplaatst op andere STEV- scholen in de plaats Barneveld.

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat nog sprake is van een afname van het aantal leerlingen. Groei is er te zien op de Plantijn (Barneveld), 't Kruisrak (Bunschoten), Corlaer (Nijkerk). Ook de dislocaties de Buut (Soest) en Startbaan (Soesterberg) groeien licht. Er is terugloop op de PWA (Soest), Lange Voren (Barneveld) en de Griftschool (Woudenberg). De terugloop op de Uitkijck is groter dan de voorspelde krimp in de gemeente Baarn (-4%). Dit had te maken met onrust op school. Door een nieuwe directeur aan te trekken, is de verwachting dat het leerlingenaantal zich stabiliseert.

Sinds 2015 zijn OBS de Dorpsbeuk in Scherpenzeel en OBS de Griftschool te Woudenberg gefuseerd. Het ministerie van OCW heeft de Dorpsbeuk wel de status van nevenvestiging verleend, waardoor een deel van de bekostiging voor personeel en materieel in stand blijft.

Beleidsrijke toelichting op de begroting in hoofdlijnen

Vanuit de innovatieve kaders beschreven in het Strategisch beleidsplan 2019-2023 is de verwachting dat de STEV scholen ten minste hun huidige marktaandeel behouden. Daarnaast wordt ingezet op het verbeteren van de maatschappelijke meerwaarde van de STEV-scholen door vanuit de gedachte *'It takes a village to raise a child'* opbrengstgericht stakeholdermanagement te formuleren. Deze ontwikkeling past bij speerpunt 'Educatief partnerschap' uit het strategisch beleidsplan. Daartoe is in 2018 een eerste stap gezet door de merk-identiteit van de STEV scholen te formuleren. Dit heeft er tevens toe geleid dat er een nieuwe gezamenlijke huisstijl is ontwikkeld. Ook in 2019 zal verder op het verbeteren van de zichtbaarheid van de STEV scholen worden ingezet door onder andere websites van de scholen te vervangen. Voor deze public-affairs activiteiten is in 2019 € 100.000 begroot.

Op vrijwel alle STEV scholen is de onderwijskwaliteit in orde en alle scholen hebben een basisarrangement voor het toezicht. De ingezette processen hebben tot doel de onderwijskwaliteit van de STEV-scholen te verbeteren. Zie hier ook het Strategisch beleidsplan 2019-2023. Om verder invulling te geven aan de ontwikkeling van de STEV-scholen is er een bedrag van rond de € 132.000 gereserveerd voor de scholen. Vrijwel alle scholen hebben vanuit hun schoolontwikkeling hiervoor een aanvraag gedaan.

Een van de vier strategische speerpunten bij STEV is het professionaliseren van de medewerkers. De onderwijsprofessional doet er immers toe. Er wordt geld gereserveerd voor gymopleidingen, vakopleidingen voor leerkrachten, professionalisering van directeuren, de STEV academie en de STEV-studiedag. Totaal wordt er voor de ontwikkeling van excellente onderwijsprofessionals in een professionele leergemeenschap ongeveer € 214.000 begroot.

Huisvesting

De huisvesting van alle scholen is op orde. Bijna alle scholen zitten in nieuwe of gerenoveerde gebouwen. Het Integraal Huisvestingsplan van de gemeente Soest voorzag in de periode tot 2016 in vervangende nieuwbouw/renovatie voor de Buut. Sinds 8 november 2017 leren de leerlingen van de Buut in een licht, aardgasvrij en modern gebouw met een prachtig leerplein, helemaal ingericht vanuit de visie van STEV. De gemeente Soest heeft in september 2018 het besluit genomen tot renovatie van de PWA. De gemeente betaalt voor deze renovatie 72% en STEV 28% van de kosten. Vanuit de voorziening groot onderhoud houden we rekening met een bedrag van circa € 340.000. In het meerjaren investeringsplan houden we rekening met circa € 35.000 voor milieuvriendelijke maatregelen zoals het plaatsen van zonnepanelen en led verlichting.

Vanuit het strategische beleidsplan heeft STEV duurzaamheid hoog in het vaandel staan (zie speerpunt 'duurzame wereldburgers'). Dit betekent er de komende jaren bij ver- en nieuwbouw van scholen duurzame materialen gebruikt worden. Naast ledverlichting is meerjarig geld gereserveerd voor het plaatsen van zonnepanelen op de daken van de STEV scholen. Hiervoor wordt in 2019 circa € 88.000 in de begroting opgenomen. Ook voor de jaren 2020, 2021 en 2022 zijn deze bedragen meegenomen in de investeringsbegroting.

Financiële aandachtspunten en risico's

Het grootste risico voor de stichting bestaat uit het verder teruglopen van leerlingenaantallen. Grofweg rekenen we aan elke leerling € 6.000 aan baten toe. In de huidige begroting zijn we uitgegaan van het aantal leerlingen op 1-10-2017 en 1-10-2018. Voor de komende jaren gaan we uit van een geprognosticeerde, gelijkblijvende trend dat de komende 5 kalenderjaren het aantal leerlingen nauwelijks terugloopt. We gaan uit van 1.947 leerlingen op teldatum 1-10-2018 naar 1.929 leerlingen op teldatum 1-10-2022.

Dit afplannen van de leerlingenterugloop heeft ook een relatie met het aantal woningen dat de verschillende gemeenten de komende jaren verwachten te gaan bouwen. De aantallen zijn terug te vinden bij de meerjarenbegroting. Er bestaat op het gebied van de ontwikkeling leerlingenaantallen een financieel risico van circa € 108.000 (18 leerlingen a € 6.000).

Een ander risico wordt gevormd door het wegvallen van gemeentelijke subsidies. Gemeenten kennen nu de vanuit het Rijk ontvangen gelden voor onderwijs achterstandenbeleid toe aan verschillende scholen. De gemeenten Baarn, Bunschoten, Barneveld en Soest kennen deze subsidies toe voor het in stand houden van Schakelklassen en Taalklassen. Deze subsidies worden jaarlijks opnieuw vastgesteld. Er bestaat geen enkele zekerheid m.b.t. deze middelen voor de middellange- en lange termijn. Het financiële risico bedraagt maximaal € 266.000.

Een derde risico is het lerarentekort. Ondank het feit dat we in onze regio nog redelijk goed invulling kunnen geven aan de vacatures lopen de tekorten landelijk wel op en is het een kwestie van tijd dat ook STEV hier last van zal krijgen. Een van de effecten die we nu al zien is de toename van zzp-ers en uitzendbureaus. Zoals aangegeven willen we bij STEV door middel van een boeiend en bindend HRM-beleid een aantrekkelijke werkgever zijn voor de professionals die hun loopbaan in het onderwijs willen vormgeven. Met ons HR-beleid willen we deze duurzame inzetbaarheid stimuleren en tegelijkertijd in verband met de 'war for talent' ook onderscheidend zijn van concurrenten en bijdragen aan de ontwikkeling van een professionele STEV-cultuur. Recent hebben de gezamenlijke schoolbesturen tijdens de ALV van de PO-raad afgesproken geen gebruik meer te maken van zzp-ers of uitzendbureaus. Hier gaat namelijk een perverse prikkel vanuit en publiek geld dat bedoeld is voor onderwijs komt zo op een onjuiste plek. Het gevolg van de tekorten zou kunnen zijn dat ook scholen van STEV te maken krijgen met een 4-daagse schoolweek.

De invoering van de Wet werk en zekerheid betekent voor veel schoolbesturen dat zij scherp aan de wind moeten varen voor wat betreft de inzet van tijdelijk personeel bij achtereenvolgende tijdelijke benoemingen, omdat dit wettelijk resulteert op het recht op een vaste aanstelling. Voor het openbaar onderwijs heeft de invoering van de wet voorlopig nog geen gevolgen, omdat het personeel valt onder ambtenarenregelingen en niet onder het Burgerlijk wetboek zoals het personeel in het bijzonder onderwijs. Deze status gaat vanaf 2020 wijzigen. Immers op 8 november 2016 heeft de eerste kamer ingestemd met het wetsvoorstel normalisering ambtenarenstatus. Hierdoor wordt de rechtspositie van de STEV collega's gelijkgetrokken met die van werknemers in de private sector. Dat betekent concreet dat alle STEV medewerkers vanaf 2020 een nieuw soort ambtenaar worden, waarbij de rechten en plichten worden herschreven en het arbeidsrecht dat o.a. in het Burgerlijk Wetboek staat. Dit wordt onverkort op de STEV medewerker van toepassing. De aanstelling wordt een arbeidsovereenkomst en bij geschillen met de werkgever is de huidige bezwarenprocedure niet meer van kracht. Daarnaast heeft de nieuwe status gevolgen voor afkoop wanneer een collega niet vrijwillig uit dienst gaat. De gevolgen van deze wijziging zal de komende jaren in kaart worden gebracht. Daarnaast monitoren we het risico op een vaste aanstelling doordat STEV is aangesloten bij Transvita. Deze organisatie voert de monitor uit op de inzet van personeel en bemiddelt bij het inzetten van boventallig personeel. Bij Transvita zijn circa 35 besturen in de regio aangesloten met in totaal van circa 62.000 leerlingen.

Sinds 2017 is de stichting eigen risicodragende ziektevervangende. Dit betekent dat de stichting niet meer collectief is verzekerd tegen ziekte bij het Vervangingsfonds. De stichting zorgt zelf voor vervanging bij ziekte. Dit bespaart op de premie. Echter bij een hoog ziekteverzuim kan dit betekenen dat de kosten voor ziektevervangende kunnen oplopen. Dit is een risico. Een strakke monitoring hierop is en blijft noodzakelijk.

Begrotingscijfers 2019

Begroting 2019

Baten	Begroting 2019	Begroting 2018	Realisatie t/m sept '18	Realisatie 2017	Verschil begroting 2019-2018
3.1. (Rijks)bijdragen OCW	12.064.613	10.954.300	8.949.249	11.489.192	1.110.313
3.2. Overige overheidsbijdragen	266.600	206.000	247.655	153.187	60.600
3.5. Overige baten	85.113	103.100	75.129	225.388	(17.987)
Totaal baten	12.416.326	11.263.400	9.272.033	11.867.766	1.152.926

Lasten	Begroting 2019	Begroting 2018	Realisatie t/m sept '18	Realisatie 2017	Verschil begroting 2019-2018
4.1. Personele lasten	10.413.545	9.246.000	7.372.800	9.098.628	1.167.545
4.2. Afschrijvingen	268.769	315.200	217.162	318.260	(46.431)
4.3. Huisvestingslasten	904.700	906.200	721.325	861.709	(1.500)
4.4. Overige instellingslasten	999.312	913.200	972.580	1.060.292	86.112
Totaal lasten	12.586.326	11.380.600	9.283.868	11.338.889	1.205.726
Saldo baten en lasten	(170.000)	(117.200)	(11.835)	528.878	(52.800)
5.1. Financiële baten en lasten	0	16.000	0	16.212	(16.000)
Exploitatieresultaat	(170.000)	(101.200)	(11.835)	545.089	(68.800)

Algemene toelichting kalenderjaarbegroting 2019

De exploitatie 2019 sluit met een begroot negatief resultaat van € 170.000, als gevolg van de extra begrote uitgaven vanuit investeringen die zijn opgenomen in het strategisch beleidsplan. Het begrote negatieve resultaat voor het jaar 2019 zal volledig ten laste van de algemene reserve worden gebracht. Hierna worden de baten en lasten afzonderlijk toegelicht.

Nadere toelichting baten 2019

Begroting 2019 (uitgebreid)

Baten	Begroting 2019	Begroting 2018	Realisatie t/m sept '18	Realisatie 2017	Verschil begroting 2019-2018
3.1 (Rijks)bijdragen OCW					
3.1.1 Normatieve rijksbijdrage	11.302.663	10.385.700	8.291.672	10.486.050	916.963
3.1.2 Overige subsidies OCW	346.900	344.500	310.527	505.039	2.400
3.1.3 Doorbetalingen Rijksbijdragen SWV	415.050	224.100	347.050	498.102	190.950
Totaal (Rijks)bijdragen OCW	12.064.613	10.954.300	8.949.249	11.489.192	1.110.313
3.2. Overige overheidsbijdragen					
3.2.1 Gemeentelijke bijdragen	266.600	206.000	247.655	153.187	60.600
3.2.2 Overige overheidsbijdragen	0	0	0	0	0
Totaal overige overheidsbijdragen	266.600	206.000	247.655	153.187	60.600
3.5. Overige baten					
3.5.1 Verhuur	33.500	25.000	25.864	26.024	8.500
3.5.2 Detachering personeel	0	23.100	24.256	51.759	(23.100)
3.5.3 Ouderbijdragen	0	0	0	0	0
3.5.10 Overige baten	51.613	55.000	25.009	147.604	(3.387)
Totaal overige baten	85.113	103.100	75.129	225.388	(17.987)
Totaal baten	12.416.326	11.263.400	9.272.033	11.867.766	1.152.926

3.1 (Rijks)bijdragen OC&W

De Rijksbaten zijn ten opzichte van de begroting 2018 fors toegenomen. In totaal een afwijking van afgerond € 1.110.000. Dit wordt door een aantal factoren veroorzaakt.

Ten eerste is de personele bekostiging aangepast. Eind augustus 2018 is de personele bekostiging 2017-2018 met terugwerkende kracht naar boven bijgesteld. Ten opzichte van de definitief vastgestelde bedragen voor het schooljaar 2016-2017, kwam de aanpassing voor de leerkrachten op ruim 5,2% neer. De aanpassing van alle bedragen in het personeels- en arbeidsmarktbeleid bedroeg tevens ruim 5,2%. Dit vormt de basis voor de personele bekostiging 2018-2019. De personele bekostiging 2018-2019 is in september 2018 vastgesteld. Ten opzichte van de definitief vastgestelde bedragen voor het schooljaar 2017-2018 is de aanpassing per 1 augustus 2018 voor de leraren ruim 2,9%. De aanpassing van alle bedragen personeels- en arbeidsmarktbeleid bedroeg ook ruim 2,9%.

De opgenomen prijsaanpassingen ten opzichte van de definitief vastgestelde bedragen voor het schooljaar 2017-2018 betreffen de verwerking van de kabinetsbijdrage voor de loonbijstelling, de verwerking van de oploop in het functiemixbudget en middelen voor de uitvoering van enkele onderwerpen uit het Regeerakkoord 'Vertrouwen in de toekomst'. De lonen en salarissen zijn ook fors naar boven bijgesteld. Die worden verderop nader toegelicht.

In de begroting 2019 (en verder) is de personele lumpsum met 1% opgehoogd. We verwachten dat, zoals eveneens in voorgaande jaren is gebeurd, op basis van de referentiesystematiek de personele bekostiging na afloop van het betreffende schooljaar in positieve zin wordt geïndexeerd.

Ten tweede is de materiele bekostiging vanaf kalenderjaar 2019 met 1,5% aangepast ten opzichte van 2018. Als derde kan worden vermeld dat in de begroting 2019 (en verder) rekening wordt gehouden met een voorzichtige inschatting van personele groeibekostiging door tussentijds instroom van leerlingen. Dit is gebaseerd op de realisatie van de afgelopen jaren.

Daarnaast is er binnen het budget personeels- en arbeidsmarktbeleid rekening gehouden met werkdrukmiddelen. Die verhogen de baten. Met ingang van schooljaar 2018-2019 wordt € 155 per leerling beschikbaar gesteld door het Rijk. De hiermee samenhangende lasten (op basis van de ingediende en door MR'en en het College van Bestuur geaccordeerde plannen) zijn ook opgenomen in de begroting. Het merendeel wordt personeel ingezet en zijn daarmee onderdeel van de begrote personele lasten.

Voor de 1^e opvang vreemdelingen is het ervaringscijfer van 2018 gehanteerd. De post 'verrekening uitkeringskosten' is opgenomen voor een bedrag van € 100.000, gebaseerd op de realisatie 2018. Deze post wordt in mindering gebracht op de Rijksbekostiging.

De 'Doorbetalen Rijksbijdrage' betreffen de subsidies vanuit de verschillende samenwerkingsverbanden (Rijn & Gelderse Vallei, De Eem en Zeeluwe). De baten vanuit de samenwerkingsverbanden zijn hoger begroot op basis van herzien inzicht. Deze bekostiging, die is opgenomen onder de rubriek Rijksbijdragen, bestaat uit basisondersteuning en arrangementen. In totaal is een bedrag van € 284.000 begroot voor basisbekostiging. Voor arrangementen is een bedrag van € 131.000 begroot. De inzet hierop wordt deels ingevuld met formatieve lasten. Deze zijn meegenomen in de begrote salarislasten.

3.2 Overige overheidsbijdragen

De gemeentelijke bijdragen bestaan uit subsidies vanuit diverse gemeenten. Het gaat dan om begeleiding/passend onderwijs, taalklassen en loonkostensubsidie OOP. De begroting is gebaseerd op de realisatie 2018 en de nu bekende beschikkingen en lopende aanvragen. De realisatie 2018 overschrijdt de begroting 2018.

3.5 Overige baten

Onder de overige baten vallen onder andere de verhuurbaten en diverse overige baten. De verhuurbaten zijn gebaseerd op de geldende contracten. De overige baten zijn ingeschat op basis van de realisaties uit het verleden en huidig inzicht. De in 2018 begrote detachering is niet meer gecontinueerd vanaf het huidige schooljaar 2018-2019 en is daarmee ook niet meer opgenomen voor 2019. Ook de daarmee samenhangende salarislasten zijn niet meer meegenomen i.v.m. pensionering van de betreffende medewerker. Dit is ook gelijk de afwijking ten opzichte van de begroting 2018.

Nadere toelichting lasten 2019

Lasten	Begroting 2019	Begroting 2018	Realisatie t/m sept '18	Realisatie 2017	Verschil begroting 2019-2018
4.1. Personele lasten					
4.1.1. Lonen en salarissen	9.568.824	8.422.200	6.794.352	8.538.456	1.146.624
4.1.2. Overige personele lasten	919.721	898.800	622.851	715.120	20.921
4.1.3. Uitkeringen	(75.000)	(75.000)	(44.403)	(154.948)	0
Totaal personele lasten	10.413.545	9.246.000	7.372.800	9.098.628	1.167.545
	82,74%	81,24%	79,42%	80,24%	
4.2. Afschrijvingen					
4.2.2. Materiële vaste activa	268.769	315.200	217.162	318.260	(46.431)
Totaal afschrijvingen	268.769	315.200	217.162	318.260	(46.431)
4.3. Huisvestingslasten					
4.3.1. Huur	85.700	85.700	76.510	68.414	0
4.3.2. Verzekeringen	8.000	10.500	6.084	6.213	(2.500)
4.3.3. Onderhoud	81.600	95.500	83.765	89.578	(13.900)
4.3.4. Energie en water	163.000	183.000	139.681	141.736	(20.000)
4.3.5. Schoonmaakkosten	342.000	335.000	247.535	344.527	7.000
4.3.6. Heffingen	35.000	35.000	20.615	38.504	0
4.3.7. Groot onderhoud	158.000	154.000	118.500	154.000	4.000
4.3.8. Overige huisvestingslasten	31.400	7.500	28.635	18.739	23.900
Totaal huisvestingslasten	904.700	906.200	721.325	861.709	(1.500)
4.4. Overige instellingslasten					
4.4.1. Administratie en beheer	427.301	424.400	410.234	458.098	2.901
4.4.2. Inventaris / apparatuur	70.006	70.700	72.727	98.810	(694)
4.4.3. Leer- en hulpmiddelen	425.485	354.100	364.820	415.296	71.385
4.4.4. Overige instellingslasten	76.520	64.000	124.799	88.089	12.520
Totaal instellingslasten	999.312	913.200	972.580	1.060.292	86.112
Totaal lasten	12.586.326	11.380.600	9.283.868	11.338.889	1.205.726

Met name de rubriek personele lasten (lonen en salarissen) is hoger begroot in 2019 t.o.v. de begroting 2018. Hieronder worden de diverse kostenrubrieken nader toegelicht.

4.1 Personele lasten

Deze rubriek bestaat uit:

- Lonen en salarissen
- Overige personele lasten
- Uitkeringen

Lonen en salarissen

De brutosalarissen, sociale lasten en pensioenlasten zijn begroot op basis van de nu geldende formatie, geaccordeerde toekomstmutaties en gebaseerd op de meest actuele CAO en premies. Deze lasten omvatten alle betalingen en verplichtingen in het jaar ten behoeve van het personeel in loondienst. In het baten/lastenstelsel worden niet alleen de daadwerkelijke uitgaven opgenomen, die gedurende het boekjaar worden gedaan, maar ook alle nabetalingen, vakantiegelden, eindejaarsuitkeringen en (nog) te betalen sociale lasten, voor zover deze zijn toe te rekenen aan het boekjaar.

Ten opzichte van de begroting 2018 zijn de salarislasten gestegen. De stijging kent een aantal oorzaken:

Ten eerste is op 19 juli 2018 de CAO PO 2018-2019 ondertekend. De CAO trad in werking op 1 januari 2018 en loopt tot 1 maart 2019. Hieronder staan de meest belangrijke financiële wijzigingen uit de nieuwe CAO PO 2018-2019 die vanaf augustus 2018 zijn ingegaan en impact hebben op de financiën 2019 (en verder):

- Per 1-9-2018 zijn de salarisschalen naar boven aangepast voor leerkrachten (naar de L10,11,12 schalen);
- Per 1-9-2018 was er een generieke loonsverhoging van 2,5% voor alle medewerkers.

Ten tweede is met ingang van schooljaar 2018-2019 rekening gehouden dat bijna alle werkdrukkiddelen worden ingezet voor formatie. Een gering deel wordt materieel ingezet. Dit op basis van de plannen vanuit de scholen waarmee de MR heeft ingestemd. Hiernaast is in de salarislasten rekening gehouden met inzet op arrangementen.

De fte's per functiecategorie zijn verderop in dit document weergegeven.

Bovenstaande effecten verklaren met name de hogere begrote salarislasten 2019 ten opzichte van de begroting 2018.

In de begroting 2019 is onder andere rekening gehouden met de volgende additionele salarislasten, waarmee tevens aansluiting wordt verkregen met het allocatiemodel:

- € 250.000 opgenomen voor vervanging ziekte i.v.m. eigen risicodragerschap (ERD);
- € 70.000 opgenomen voor vervanging ouderschapsverlof;
- € 93.000 opgenomen voor risico's m.b.t. salarissen (denk aan ontslagvergoedingen etc.).

Het allocatiemodel bevat de toedeling van de formatie aan de scholen

Overige personele lasten

Onder overige personele lasten zijn de niet rechtstreeks uit het salarissysteem betaalde lasten ondergebracht, zoals de lasten van inhuur derden voor o.a. ICT en huisvesting, cursuskosten (nascholing), teamontwikkeling, bedrijfsgezondheidszorg/Arbo, de lasten voor outplacement en innovatie.

In 2019 zal er wederom ingezet worden op innovatie en ontwikkeling personeel. Hiervoor is ongeveer € 132.000 begroot. Voor scholing is een totaalbedrag opgenomen van ruim € 214.000. Dit wordt ingezet voor onder andere scholing directie, College van Bestuur en bestuurskantoor, vakopleiding leerkrachten, scholing vanuit de STEV-academie, zij-instromers en een studiedag. Er is, op basis van ervaringscijfers, ook rekening gehouden met een financiële buffer voor externe inhuur i.v.m. uitval.

Uitkeringen

De uitkeringen betreffen WAZO uitkeringen van het UWV. Die zijn voor 2019 gelijk gehouden aan de begroting 2018. Dit mede op basis van de realisatie 2018.

4.2 Afschrijvingen

De afschrijvingen komen uit de gerealiseerde investeringen t/m 2018 en geplande investeringen 2019. Hierbij worden de afschrijvingstermijnen en grondslagen gehanteerd uit de jaarrekening. Inventaris, leermiddelen en andere bedrijfsmiddelen die langer dan een jaar gebruikt worden, worden tegen de aanschafwaarde op de balans geactiveerd. De volgende investeringsbedragen per categorie zijn gepland voor 2019:

	2019
	€
Gebouwen	165.000
Meubilair	135.300
Inventaris	38.900
OLP	108.150
Overige	0
ICT	108.650
Totaal investeringen MVA	556.000

De investeringen in *meubilair*, *ICT* en *OLP* betreffen met name vervangingen. De investeringen die zijn vermeld in de categorie *Gebouwen* betreffen onder andere investeringen m.b.t. verbeteringen van luchtkwaliteit bij Corlaer en zonnepanelen op drie scholen. Onder de investeringen in de categorie *Meubilair* is ook de inrichting (inclusief leerplein) van de PWA opgenomen. Onder de investeringen van categorie *Inventaris* zijn de led verlichtingen en de omvormers opgenomen.

De afschrijvingslasten zijn per saldo in 2019 lager dan de begroting 2018 als gevolg van niet gerealiseerde of uitgestelde investeringen in m.n. het OLP, hetgeen het afnameverschil verklaart tussen begroting 2019 en begroting 2018.

4.3 Huisvestingslasten

De huisvestingslasten bestaan uit onder andere de lasten van schoonmaak, energie, onderhoud en huur. Hieronder voor een aantal posten een nadere toelichting.

Huren:

Deze zijn gebaseerd op de bestaande huurcontracten. De lasten voor 2019 zijn in lijn met 2018. Het betreft met name de huur van het stafkantoor, de huur Schakelklas Soest en een aantal kleine huurbedragen voor lokalen, opslagruimte.

Groot onderhoud:

Op basis van een meerjaren onderhoudsplan wordt de meerjaren voorziening groot onderhoud opgesteld. Aan deze voorziening vindt, ter egalisatie van de jaarlijks fluctuerende uitgaven, een vaste dotatie per jaar plaats. De werkelijke uitgaven aan onderhoud op basis van dit plan worden niet opgenomen in een exploitatiebegroting, maar worden rechtstreeks ten laste gebracht van de voorziening. De dotatie voor 2019 is € 158.000 per jaar en daarmee gelijk aan de realisatie 2018. Dit o.b.v. het in 2017 opnieuw, vastgestelde meerjaren onderhoudsplan 2017-2026.

Energie en water:

Er is een stringente bewaking van het energiegebruik op de scholen ingezet. Ook de komende jaren zal deze bewaking worden voortgezet om de verschillen tussen de werkelijke lasten en de hiervoor ontvangen bekostiging te kunnen monitoren.

De vergoeding 2019 vanuit de materiële instandhouding, betreffende verwarming, elektriciteit en water bedraagt € 107.000 versus een begroot bedrag voor 2019 van € 163.000. Vanuit onderhoud en een aantal overige posten huisvesting kan vooralsnog compensatie gevonden worden voor dit verschil.

4.4 Overige instellingslasten

Hieronder valt een veelvoud aan grootboekrekeningen. De sub-rubrieken worden hieronder kort toegelicht

Administratie- en beheerslasten:

Deze rubriek is per saldo in lijn met de begroting en realisatie 2018. Hieronder vallen posten als accountantskosten, deskundigenadvies, PR/marketing, reproductiekosten, verzekeringen, telefoonkosten, portokosten etc. Binnen deze rubriek zijn meer lasten vrijgemaakt voor PR/Marketing. Het betreffen onder andere lasten voor herziening en uitrol nieuwe huisstijl, het vervangen van de websites, etc. Dekking wordt onder andere gevonden doordat de lasten van deskundigenadvies lager zijn begroot dan voorgaand jaar.

Inventaris, apparatuur en leermiddelen:

Met name de lasten van leermiddelen zijn voor 2019 hoger dan begroot was voor 2018. De realisatie 2018 overschrijdt de begroting 2018 en komt in de buurt van de realisatie 2017. Hiermee kan worden aangegeven dat de begroting 2018 net iets te taakstellend is en niet haalbaar blijkt.

Overige instellingslasten:

Hieronder vallen diverse lasten, waaronder ook de inzet op arrangementen. Die zijn voor 2019 hoger begroot dan voor 2018. Dit op basis van de realisatie 2018 en de voor 2019 begrote baten vanuit de samenwerkingsverbanden.

Meerjarenbegroting 2019 – 2023

Meerjaren begroting

Baten	2019	2020	2021	2022	2023
3.1. (Rijks)bijdragen OCW	12.064.613	12.017.591	11.959.702	11.959.598	11.987.373
3.2. Overige overheidsbijdragen	266.600	266.600	266.600	266.600	266.600
3.5. Overige baten	85.113	85.113	85.113	85.113	85.113
Totaal baten	12.416.326	12.369.304	12.311.415	12.311.311	12.339.086

Lasten	2019	2020	2021	2022	2023
4.1. Personele lasten	10.413.545	10.377.577	10.293.790	10.310.736	10.335.787
4.2. Afschrijvingen	268.769	285.280	271.717	255.126	258.220
4.3. Huisvestingslasten	904.700	904.700	904.700	904.700	904.700
4.4. Overige instellingslasten	999.312	921.747	891.208	890.750	890.379
Totaal lasten	12.586.326	12.489.304	12.361.415	12.361.311	12.389.085

Saldo baten en lasten	(170.000)	(120.000)	(50.000)	(50.000)	(50.000)
5.1. Financiële baten en lasten	0	0	0	0	0
Nettoresultaat	(170.000)	(120.000)	(50.000)	(50.000)	(50.000)

Leerlingen (t-1)	1.947	1.941	1.936	1.932	1.929
------------------	-------	-------	-------	-------	-------

Inleiding

In bovenstaand overzicht wordt de meerjaren(integrale)begroting 2019-2023 gepresenteerd. Met de afloop van het huidig SBP in 2019 en het nieuwe strategische beleidsplan 2019-2023 is er meer aandacht voor het verdisconteren in de meerjarenbegroting van beleid, risico's, budgetverdeling en een vermogenstoets. Hierdoor ontstaat een betrouwbaarder beeld naar de toekomst toe, waarmee het financieel beheer verder geoptimaliseerd wordt.

Algemene uitgangspunten bij de meerjarenbegroting

De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd in de meerjarenbegroting:

- De begroting dient realistisch te worden opgesteld;
- Er wordt rekening gehouden met de geldende richtlijnen en wet- en regelgeving;
- Gestreefd wordt naar volledigheid in de begroting;
- Conform de beleidsregels en kadernota formatie dienen begrotingen in beginsel sluitend te zijn;
- Een uitzondering op het uitgangspunt van de sluitende begroting kan worden gemaakt indien een overschrijding wordt veroorzaakt door duidelijk omschreven beleidsdoelstellingen met een afgeschermd tijdscherm. Aanvullende voorwaarde is, dat de kengetallen boven de minimumgrens blijven;
- Er wordt uitgegaan van de werkelijke leerlingaantallen (onderbouw, bovenbouw) en gewichtenleerlingen per 1 oktober 2017 en 1 oktober 2018. De telling 1-10-2017 is bepalend voor de personele bekostiging voor schooljaar 2018-2019 en de telling 1-10-2018 is bepalend voor de personele bekostiging voor schooljaar 2018-2019 en de materiele bekostiging voor kalenderjaar 2019;

- Er wordt gebruikt gemaakt van de meest actuele normatieve bekostigingsgegevens (personeel en materieel);
- De materiële bekostiging is voor de komende kalenderjaren berekend op basis van de berekeningsmodellen materiële instandhouding en de leerlingenprognoses;
- Als onderbouwing voor de baten van de samenwerkingsverbanden is zoveel als mogelijk gebruik gemaakt van de laatste bekende overzichten vanuit deze samenwerkingsverbanden en huidig inzicht;
- Overige baten worden begroot als deze zeker zijn;
- Lasten worden begroot als deze bekend zijn.

Uitgangspunten salarislasten bij de meerjaren begroting

- in het personeelsbestand is rekening gehouden met vacature ruimte voor de vervanging van ziekte-, ouderschaps,- en rechtspositioneel verlof.
- in de meerjaren personele begroting is natuurlijk verloop van personeelsleden door het behalen van de AOW gerechtigde leeftijd inzichtelijk gemaakt. Dit verloop is niet verwerkt in de meerjaren personele begroting omdat o.b.v. de leerlingenaantallen om herbezetting of vacature invulling van het verloop vragen. Gedurende de begrotingsperiode bereiken 18 medewerkers de AOW-leeftijd, waarvan 2 directeurs, 3 OOP-ers en 13 leerkrachten;
- personele mutaties voor kalenderjaar 2019 die op dit moment bekend zijn, zijn verwerkt in de loonkosten 2019 en verder;
- personeelwensen met betrekking tot verandering van de werktijdfactor, rechtspositioneel verlof etc., voor zover bekend (en geaccordeerd), zijn verwerkt in de meerjaren personele begroting;
- in de personeelslast is rekening gehouden met de salarisontwikkeling van medewerkers die nog niet in de maximale trede van de schaal zitten (de periodieken). Er is rekening gehouden met de ontwikkeling van de werknemers- en werkgeverspremies, voor zover die op dit moment formeel bekend zijn gemaakt;
- er is rekening gehouden met het eigen risicodragerschap in het kader van het Vervangingsfonds (VF). De vervanging van ziekteverzuim wordt door STEV zelf betaald en kan niet meer worden gedeclareerd. Anderzijds draagt de stichting geen premie meer af aan het VF. De kosten voor de vervanging van verzuim zijn begroot op basis van ervaringscijfers;
- is rekening gehouden met meerkosten bij de vervanging van ouderschapsverlof, de vervanging van rechtspositioneel verlof en dienstreizen op basis van de lasten in afgelopen jaren;
- er is rekening gehouden met een opslag van 1% op de loonkosten voor diverse salaris gerelateerde lasten (ontslaguitkeringen, etc.).

Leerlingen prognoses

Onderstaand staan de leerlingenaantallen weergegeven. Hierin is de realisatie per teldatum 1-10-2017 en 1-10-2018 opgenomen. Tevens is de prognose per school voor de komende jaren weergegeven.

Tellingen en prognoses	1-10-2017	1-10-2018	1-10-2019	1-10-2020	1-10-2021	1-10-2022
School	2018	2019	2020	2021	2022	2023
08EM De Uitkijk	181	156	150	144	138	132
08EN Basisschool Kruisrak	191	201	201	201	201	201
10AH Jan Ligthartschool	248	240	245	250	255	260
10SO Griftschool	174	168	161	155	149	143
10SO01 Basisschool De Dorpsbeuk	152	152	152	152	152	152
11FZ Plantijn	107	119	121	123	125	128
11RU OBS De Lijster	103	105	105	105	105	105
12LJ Obs de Regenboog	104	93	89	85	82	79
19JO Openb basissch De Egelantier	105	109	109	109	109	109
19JO De Buut	76	79	79	79	79	79
23BT Daltonschool Corlaer	192	205	209	213	217	221
23DH Sportbasisschool De Zandberg	78	77	77	77	77	77
23DH01 Lange Voren	72	66	65	64	63	62
27NN Obs De Startbaan	111	118	120	122	124	126
27NN01 Obs Prins Willem Alexander	68	59	58	57	56	55
Totalen	1.962	1.947	1.941	1.936	1.932	1.929

Uit het overzicht blijkt dat er per saldo een daling is in leerlingenaantallen. Groei wordt verwacht bij Jan Ligthartschool, Plantijn, Corlaer en De Startbaan. Dit i.v.m. nieuwbouwwijken en/of groei die doorzet vanuit het verleden. De verwachting dat er bij de volgende scholen een daling wordt ingezet in aantal: De Uitkijk, Griftschool, De Regenboog, Lange Voren en Prins Willem Alexander. Bij de overige scholen wordt verondersteld dat deze stabiel blijven in leerlingenaantal.

Landelijke ontwikkelingen

Naast de eerder benoemde ontwikkelingen m.b.t. de CAO en bekostiging worden hieronder een aantal andere relevante ontwikkelingen m.b.t. de meerjaren begroting vermeld.

Vereenvoudiging bekostiging

Zowel PO raad als VosAbb geven aan dat het primair onderwijs bekostiging per kalenderjaar wenst. Nu is het nog zo dat het per schooljaar gaat. Dat maakt het onnodig ingewikkeld. Bovendien moet de bekostiging uitgaan van een vast bedrag per school en per leerling. 'De bekostiging zit nu zo ingewikkeld in elkaar dat schoolbesturen onvoldoende zicht hebben op het geld dat ze te besteden hebben', meldt de PO-Raad. De sectororganisatie wijst erop dat de bekostiging 50 verschillende parameters kent. Bovendien wordt het geld op verschillende momenten in het jaar uitgekeerd. Een deel komt pas binnen ná afloop van het schooljaar. 'Dit maakt begroten onzeker en ondoenlijk, met vaak (te) grote reserves tot gevolg', aldus de sectororganisatie.

In nauw overleg tussen PO-Raad, een aantal schoolbesturen en OCW is een voorstel voor een vereenvoudiging van de bekostigingssystematiek uitgewerkt. Het voorstel voor een vereenvoudiging van de bekostiging gaat zoveel mogelijk uit van een vast bedrag per school en een bedrag per leerling. Vanwege de tijd die het kost om wetswijzigingen door te voeren, kan deze systematiek op zijn vroegst per 2022 worden doorgevoerd, beginnend met een overgangsregeling van drie jaar.

Op verzoek van een aantal schoolbesturen tijdens de regiobijeenkomsten heeft OCW een berekeningsmodel gemaakt. Aan de hand van dit model kunnen schoolbesturen het herverdeeeffect op bestuurs- en schoolniveau inzien, ervan uitgaande dat de vereenvoudiging van de bekostiging per dit schooljaar zou zijn ingevoerd. Aangezien de vereenvoudiging op een aantal punten nog moet worden uitgewerkt en bovenal omdat de leerlingenpopulatie en de lerarenteams er in 2022 anders uit zullen zien, geeft het berekeningsmodel geen zekerheid over het beeld dat er tegen die tijd zal zijn. Het geeft een indicatie van wat de vereenvoudiging van de bekostiging in financiële zin betekent.

Het voorstel voor vereenvoudiging van de bekostiging bevat op hoofdlijnen de volgende aanpassingen:

- Het afschaffen van de gemiddelde gewogen leeftijd (GGL);
- Geen verschil tussen het bedrag per leerling afhankelijk van de leeftijd. Dit betekent dat er geen onderscheid meer wordt gemaakt tussen een leerling in de onderbouw of bovenbouw;
- De (groepsafhankelijke) materiële bekostiging omvormen tot één vaste voet plus een bedrag per leerling. Hierdoor kan de groepsafhankelijke materiële bekostiging worden samengevoegd met de leerling afhankelijke materiële bekostiging;
- De personele bekostiging van schooljaar naar kalenderjaar omvormen, waarbij wordt uitgegaan van een teldatum per 1 februari voorafgaande aan het kalenderjaar (t-11 maanden). Voor een bekostiging per kalenderjaar 2022 wordt dan dus uitgegaan van de teldatum 1 februari 2021.

De uitkomst toont aan dat het voor STEV voordeliger zal zijn. Het totale voordeel op de personele bekostiging, prestatiebox en materiële instandhouding wordt berekend op circa € 88.000. Gezien het feit dat het indicatief is en de verwachting er is dat het pas effect zal hebben per kalenderjaar 2022 is er in de meerjaren begroting geen rekening gehouden met de vereenvoudiging op de bekostiging.

Aanpassing gewichtenregeling

Zoals bekend is het ministerie van OCW van plan de gewichtenregeling en impulsregeling per 2019/2020 aan te passen. Om het onderwijsachterstandenbeleid te kunnen verbeteren, heeft het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gevraagd om:

1. een model te ontwikkelen dat de verwachte onderwijsachterstanden van leerlingen in het basisonderwijs beter berekent dan de gewichtenregeling en dat minder arbeidsintensief is voor scholen en OCW,
2. de resultaten op school- en gemeenteniveau te presenteren, en
3. te beschrijven hoe deze afwijken van de huidige situatie.

Er is een tool beschikbaar gesteld waarin de mogelijke effecten per bestuur en per brin worden berekend. De effecten worden indicatief berekend op de telling per 1-10-2017. De uitkomst toont aan dat het voor STEV voordeliger zal zijn. Het positieve effect is circa € 119.000. Gezien het feit dat het een indicatie is, is in de meerjaren begroting geen rekening hiermee gehouden.

Toelichting baten meerjarenbegroting

Hieronder wordt op diverse posten een nadere toelichting gegeven.

3.1 Rijksbijdragen

De Rijksbijdragen zijn gebaseerd op de leerlingenprognoses en de meest recente bekostigingsgegevens. Onderlegger voor de personele bekostiging is de meerjaren personele begroting. Die is op schooljaren opgesteld en omgerekend naar kalenderjaren t.b.v. de meerjaren integrale begroting. De (lichte) leerlingen-terugloop heeft een verlagend effect op de bekostiging. De stijgende GGL (= gewogen gemiddelde leeftijd van de leerkrachten) heeft een verhogend effect op de bekostiging. In kalenderjaar 2020 en 2021 zien we met name een teruggang in baten. Dit heeft grotendeels te maken met het wegvallen van de samenvoegingsfaciliteiten. Bij Jan Ligthart loopt tot deze bekostiging tot en met schooljaar 2019-2020. Bij de Griftschool en Dorpsbeuk loopt deze bekostiging tot en met schooljaar 2020-2021.

3.2 Overige overheidsbijdragen en 3.5 Overige baten

Deze zijn op basis van huidige inzichten voor de jaren 2020 t/m 2023 gelijk gehouden aan 2019. Deze baten zijn eerder in dit document nader toegelicht.

Toelichting lasten meerjarenbegroting

Hieronder wordt op diverse posten een nadere toelichting gegeven.

4.1 Personele lasten

Deze rubriek bestaat uit:

- Lonen en salarissen
- Overige personele lasten
- Uitkeringen

Lonen en salarissen

De lonen en salarissen zijn begroot op basis van de loonkostenbegroting uit AFAS. In het hoofdstuk *Uitgangspunten salarislasten bij de meerjaren begroting* is een nadere toelichting hierop gegeven. Het totaal aan salarislasten beweegt zich rond de € 9.550.000 en € 9.600.000. Daarmee een stabiel beeld.

De salarislasten zijn begroot op basis van de uitgangspunten reeds eerder zijn vermeld. De salarislasten zijn overgenomen uit de opgestelde meerjaren personele begroting, waarbij de schooljaren zijn omgerekend naar kalenderjaren.

Het verloop in fte's voor de komende schooljaren is hierna weergegeven.

	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
FTE (in dienst)					
Directie	12,27	12,27	12,27	12,27	12,27
Onderwijzend personeel	100,50	100,50	100,50	100,50	100,50
Onderwijs ondersteunend personeel	25,23	25,23	25,23	25,23	25,23
FTE natuurlijk verloop (per categorie)					
Directie	-	-	0,68	1,80	1,80
Onderwijzend personeel	1,14	1,89	4,26	6,67	9,01
Onderwijs ondersteunend personeel	-	-	1,05	1,08	1,28
FTE vacature door natuurlijk verloop					
Directie	-	-	0,68	1,80	1,80
Onderwijzend personeel	1,14	1,89	4,26	6,67	9,01
Onderwijs ondersteunend personeel	-	-	-	-	-
FTE netto inzet					
Directie	12,27	12,27	12,27	12,27	12,27
Onderwijzend personeel	100,50	100,50	100,50	100,50	100,50
Onderwijs ondersteunend personeel	25,23	25,23	24,19	24,15	23,95
	138,00	138,00	136,96	136,92	136,72

Het College van Bestuur is opgenomen onder de categorie Directie en de medewerkers van het stafbureau zijn opgenomen onder de categorie Onderwijs ondersteunend personeel. Vanaf 2019 wordt de formatie op het stafbureau uitgebreid met 0,8 fte directie assistent / P&O ondersteuner. Deze aanpassing is al opgenomen in bovenstaande schema.

Overige personele lasten

Deze lasten zijn met name in 2019 hoger dan de jaren erna. Dit komt door diverse incidentele lasten die plaats vinden in 2019. De lasten van ingehuurd personeel zullen naar verwachting afnemen vanaf schooljaar 2019-2020 afnemen. Immers dan is er een controller in loondienst begroot en zal de externe inhuur eindigen. Hiermee is rekening gehouden in de loonkostenbegroting.

Uitkeringen

De uitkeringen betreffen WAZO uitkeringen van het UWV. Deze lasten zijn voor de jaren 2020 t/m 2023 gelijk gehouden aan kalenderjaar 2019.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn gebaseerd op het meerjaren investeringsplan (MIP). Dit MIP bevat de gerealiseerde investeringen t/m 2018 en de door de directies aangegeven (en door het College van Bestuur geaccordeerde) investeringen vanaf 2019. Tevens bevat de MIP diverse bovenschoolse investeringen, zoals de zonnepanelen, led verlichting en omvormers. Hieronder zijn de investeringen en afschrijvingen vanuit het MIP weergegeven op stichtingsniveau.

	2019	2020	2021	2022	2023
Investeringen					
Terreinen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Gebouwen	€ 165.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ -
Meubilair	€ 135.300	€ 16.000	€ 20.500	€ 28.500	€ 7.000
Inventaris	€ 38.900	€ 32.000	€ 32.000	€ 32.000	€ 3.500
OLP	€ 108.150	€ 90.925	€ 85.675	€ 52.675	€ 45.175
Overig	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Hardware	€ 108.650	€ 80.700	€ 86.400	€ 79.000	€ 78.700
totaal investeringen	€ 556.000	€ 279.625	€ 284.575	€ 252.175	€ 134.375

Afschrijvingen					
Gebouwen	€ 4.353	€ 9.978	€ 12.978	€ 15.978	€ 17.478
Meubilair	€ 61.179	€ 66.703	€ 67.615	€ 68.840	€ 69.728
Inventaris	€ 11.088	€ 12.618	€ 13.859	€ 15.970	€ 17.364
OLP	€ 68.339	€ 72.422	€ 76.604	€ 74.312	€ 69.373
Overig	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Hardware	€ 123.815	€ 123.559	€ 100.661	€ 80.026	€ 84.277
totaal afschrijvingen	€ 268.774	€ 285.280	€ 271.717	€ 255.126	€ 258.220

Huisvesting

Deze lasten zijn niet direct leerlingenafhankelijk. De gematigde daling in leerlingenaantallen de komende 5 jaren geeft geen aanleiding om huisvesting aan te passen. De dotatie aan de voorziening groot onderhoud is bepaald aan de hand van het meest recente meerjaren onderhoudsplan (MJOP). Het MJOP is opgesteld door de ingehuurde beleidsmedewerker huisvesting. In overleg met de controller is bepaald wat een passende meerjarige dotatie is. Onderstaand de dotaties en uitgaven m.b.t. het MJOP.

	2019	2020	2021	2022	2023
Voorziening groot onderhoud					
Onderhoud (dotatie)	158.000	158.000	158.000	158.000	158.000
Onttrekkingen MJOP	416.105	69.610	122.867	195.017	122.116

De in 2018 in de begroting opgenomen renovatie van de dependance PWA is doorgeschoven naar 2019. Binnen de voorziening groot onderhoud houden we rekening met een bedrag van circa € 340.000 die ten lasten komen van de stichting. Gemeente Soest neemt het restant, te weten 72% van de kosten, voor haar rekening. De overige onttrekkingen betreffen reguliere meerjarige onderhoudskosten van de schoolgebouwen.

Overige instellingslasten

De categorie *Administratie en beheer* is in 2019 hoger dan de jaren erna als gevolg van de in 2019 opgenomen incidentele lasten PR in verband met de formulering van de merk-identiteit en de ontwikkeling van de gezamenlijke huisstijl. Ook zijn er voor 2019 incidentele kosten begroot voor onderzoek naar de haalbaarheid van een IGBO-school binnen de stichting.

De leermiddelen zijn leerlingenafhankelijk opgenomen dalen licht in de periode 2019 t/m 2023. Alle overige pos-ten onder de rubriek instellingslasten zijn gelijk gehouden aan de begroting 2019.

Meerjaren balans

Op basis van de realisatie en de meerjarenbegroting is onderstaande meerjaren balans opgesteld.

Meerjaren begroting

Activa	2019	2020	2021	2022	2023
Vaste activa					
Materiele vaste activa	1.826.934	1.821.279	1.834.137	1.831.186	1.707.341
Vlottende activa					
Vorderingen	708.804	708.804	708.804	708.804	708.804
Liquide middelen	1.831.460	1.805.505	1.777.780	1.693.714	1.803.443
Totaal activa	4.367.198	4.335.588	4.320.721	4.233.704	4.219.588

Passiva	2019	2020	2021	2022	2023
Eigen vermogen	3.162.010	3.042.010	2.992.010	2.942.010	2.892.010
Voorzieningen	141.042	229.432	264.565	227.548	263.432
Langlopende schulden	0	0	0	0	0
Kortlopende schulden	1.064.146	1.064.146	1.064.146	1.064.146	1.064.146
Totaal passiva	4.367.198	4.335.588	4.320.721	4.233.704	4.219.588

Ter info is de geprognosticeerde balans per jaareinde 2018 meegenomen om bovenstaand overzicht te kunnen opstellen. Bovenstaand overzicht is mede gebaseerd op de jaareindeprognose 2018 uit de laatste financiële managementrapportage 2018.

De boekwaarde van de materiele vaste activa nemen toe door de begrote investeringen. De meerjaren afschrijvingslasten, berekend in het meerjaren investeringsplan verlagen de boekwaarde. De verhouding en omvang van kortlopende vorderingen en kortlopende schulden zijn na beoordeling van de in deze posten opgenomen sub-posten als gelijkblijvend en/of stabiel verondersteld in deze meerjaren balans.

De liquide middelen worden beïnvloed door met name de geprognosticeerde resultaten, gecorrigeerd voor afschrijvingen en dotaties aan de voorzieningen, de geplande investeringsuitgaven en de uitgaven vanuit het meerjaren onderhoudsplan. Het eigen vermogen fluctueert met de geprognosticeerde resultaten.

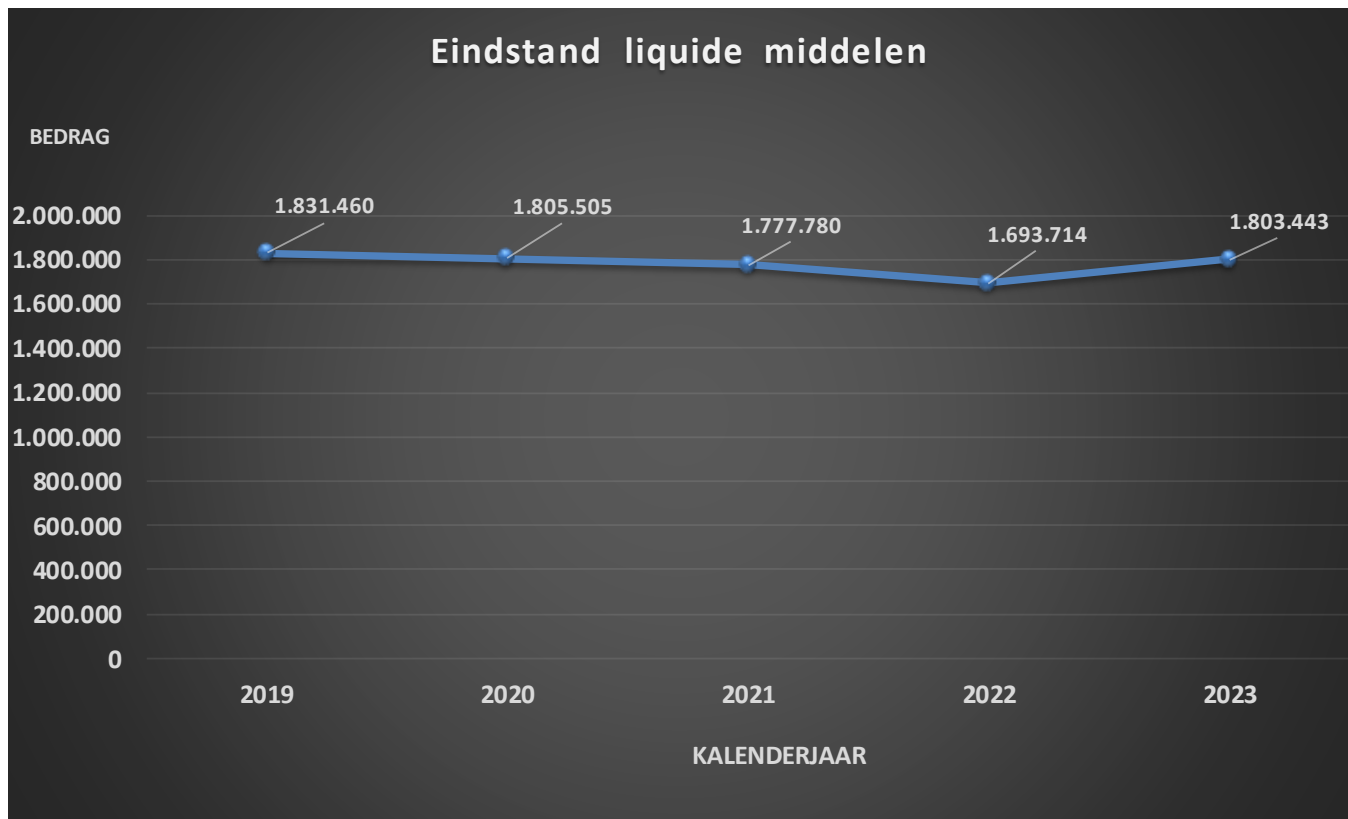
Meerjaren kasstroomoverzicht

Op basis van de meerjaren balans, het meerjaren onderhoudsplan en het meerjaren investeringsplan kan een specificatie worden gemaakt van de doorwerking van de primaire stromen (resultaat, investeringen in activa en onttrekkingen uit voorzieningen) op de beschikbare liquide middelen. Onderstaand is de meerjaren kasstroom weergegeven volgens de indirecte methode. Dit is dezelfde methode die in de jaarrekening wordt gehanteerd.

Kasstroomoverzicht / verloop liquide middelen

	2019	2020	2021	2022	2023
	€	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten					
Saldo baten en lasten	(170.000)	(120.000)	(50.000)	(50.000)	(50.000)
Overige mutaties eigen vermogen	0	0	0	0	0
Aanpassingen voor:					
- afschrijvingen	268.769	285.280	271.717	255.126	258.220
- mutaties voorzieningen	(296.361)	88.390	35.133	(37.017)	35.884
Veranderingen in vlottende middelen	(197.592)	253.670	256.850	168.109	244.104
Kasstroom uit investeringsactiviteiten					
Investerings in materiële vaste activa	(556.000)	(279.625)	(284.575)	(252.175)	(134.375)
Desinvesteringen in materiële vaste activa	0	0	0	0	0
	(556.000)	(279.625)	(284.575)	(252.175)	(134.375)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten					
Nieuw opgenomen leningen	0	0	0	0	0
Aflossing langlopende schulden	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0
Mutatie liquide middelen	(753.592)	(25.955)	(27.725)	(84.066)	109.729
Beginstand liquide middelen	2.585.052	1.831.460	1.805.505	1.777.780	1.693.714
Mutatie liquide middelen	(753.592)	(25.955)	(27.725)	(84.066)	109.729
Eindstand liquide middelen	1.831.460	1.805.505	1.777.780	1.693.714	1.803.443

De lichte dip in 2022 ontstaat doordat in dat jaar de uitgaven vanuit het meerjaren onderhoudsplan wat hoger zijn ten opzichte de uitgaven van 2021 en 2023.

Meerjaren kengetallen

Een deugdelijke financiële planning en control is van belang om op een juiste wijze financiële verantwoording te kunnen afleggen. Begrotingen worden ingezet als sturingsinstrument voor de beheersing van activiteiten. Reserves en voorzieningen worden bewust gevormd en onderbouwd met meerjarenplannen. Afwijkingen worden geanalyseerd en er wordt bepaald of er aanvullende actie noodzakelijk is om op koers te blijven.

Uit het officiële document van de inspectie van het Onderwijs blijkt een set aan kengetallen die zij hanteert bij de beoordeling van de financiële positie van een onderwijsinstelling.

Op grond van een analyse van de financiële gegevens uit de jaarrekening, de continuïteitsparagraaf uit het jaarverslag of eventueel signalen, bepaalt de inspectie of de positie van de instelling nader moet worden onderzocht. Bij de analyse gebruikt de inspectie ter detectie van de risico's een set kengetallen.

Deze kengetallen zijn nadrukkelijk geen normen waaraan schoolbesturen moeten voldoen. Het overschrijden van een norm leidt niet automatisch tot aangepast financieel toezicht en het behalen van de norm leidt omgekeerd niet automatisch tot het opheffen van aangepast financieel toezicht als daar sprake van is. De bepaling van aangepast financieel toezicht vindt plaats in de vorm van een uitvoeriger onderzoek waarbij veel meer aspecten in ogenschouw worden genomen. De door de inspectie gehanteerde normen staan hierna vermeld.

	Omschrijving	Signaleringswaarden
1	Solvabiliteit 2, ((eigen vermogen + voorzieningen)/totale passiva)	< 0,3
2	Liquiditeit (current ratio), (vlottende activa/kort vreemd vermogen)	Funderend onderwijs < 0,75 Mbo + ho <0,5
3	Huisvestingsratio ((huisvestingslasten + afschrijvingen gebouwen en terreinen)/totale lasten)	Funderend onderwijs > 0,10 Mbo + ho > 0,15
4	Weerstandsvermogen, (eigen vermogen/totale baten)	< 0,05
5	Rentabiliteit (resultaat/totale baten),	3-jarig < 0 2-jarig < -0,05 1-jarig < -0,10

Bron: <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/richtlijnen/2016/09/23/kengetallen-en-signaalwaarden-continuïteitstoezicht>

Opvallend is dat de kapitalisatiefactor hierin is verdwenen. Voor het kengetal weerstandsvermogen is de definitie aangepast. Deze nemen we ook niet meer mee in onze cijfers. In onderstaand overzicht staan de financiële kengetallen vanaf 2019 tot en met 2023 weergegeven. Deze zijn gebaseerd op de meerjarenbegroting en de meerjaren balans.

Kengetallen

	2019	2020	2021	2022	2023	Signaleringsgrens Inspectie
Liquiditeit						
<u>Vlottende activa</u> Kortlopende schulden	2,39	2,36	2,34	2,26	2,36	> 0,75
Solvabiliteit 2						
<u>Eigen vermogen + voorzieningen x 100%</u> Totaal passiva	75,6 %	75,5 %	75,4 %	74,9 %	74,8 %	> 30%
Weerstandsvermogen (vlg inspectiekader)						
<u>Eigen vermogen x 100%</u> Totale baten	25,5 %	24,6 %	24,3 %	23,9 %	23,4 %	> 5%
Huisvestingsratio						
<u>(Huisvestingslasten + afschr. geb.) x 100%</u> Totale lasten	7,2 %	7,3 %	7,4 %	7,4 %	7,4 %	< 10%
Rentabiliteit						
<u>Netto resultaat x 100%</u> Totale baten	-1,4%	-1,0%	-0,4%	-0,4%	-0,4%	> 0% (3 jarig)

Toelichting kengetallen

Liquiditeit

Bij liquiditeit gaat het erom of het bevoegd gezag in staat is om op korte termijn aan haar verplichtingen te voldoen. Dit blijkt uit de verhouding tussen vlottende activa en de kortlopende schulden. Voor een goede liquiditeit zou volgens de inspectie deze minimaal 0,75 moeten zijn.

De liquiditeit ligt meerjarig ruim boven de inspectienorm en is bovengemiddeld goed.

Solvabiliteit 2

Bij de solvabiliteit 2 gaat het erom in hoeverre een bevoegd gezag op lange termijn, ook in tijden van tegenspoed, aan haar verplichtingen kan voldoen. Dit blijkt uit de verhouding tussen eigen vermogen, inclusief voorzieningen en het totaal van de passiva. Absolute normen voor solvabiliteit zijn moeilijk te geven. Beoordeling van het eigen vermogen kan niet los worden gezien van de beoordeling van de hoogte van de voorzieningen. Wanneer deze niet toereikend zijn om de toekomstige verplichtingen te dekken, zal aanvulling vanuit het eigen vermogen moeten plaatsvinden. In geval van een gezonde financiële positie, is een ondergrens van 30% wenselijk, aldus de inspectie.

De solvabiliteit 2 bevindt zich meerjarig op een constant stevig niveau van rond de 75% en is daarmee ruimschoots voldoende.

Weerstandvermogen

Het weerstandvermogen geeft een indicatie van het risicomanagement voor de stichting. Bekeken wordt in hoeverre de stichting zich een tekort kan permitteren in relatie tot de opgebouwde reserves. Het is van belang waartoe reserves worden aangehouden, of - bij negatieve stand - waardoor een negatieve stand wordt veroorzaakt. Te hoge reserves duiden op "spaargedrag", te lage reserves kunnen duiden op zorgeloos financieel management. De inspectie geeft een minimum signaleringsgrens aan van 5%. Het College van Bestuur vindt dit aan de lage kant.

Het weerstandvermogen is ruim voldoende ten opzichte van de signaleringswaarde vanuit de inspectie en vertoont meerjarig voldoende bufferfunctie.

Huisvestingsratio

De huisvestingsratio is nieuw sinds de jaarrekening 2016. Deze geeft de verhouding aan tussen de huisvestingslasten en de totale lasten. De inspectie geeft in haar set met signaleringsgrenzen aan dat deze niet meer dan 10% mag bedragen.

Met een schommeling tussen de 7,2% en 7,4% blijft deze onder de signaleringsgrens waarmee we als stichting meerjarig hieraan voldoen.

Rentabiliteit

Rentabiliteit heeft betrekking op het rendement en geeft aan of er sprake is van een positief dan wel negatief bedrijfsresultaat uit gewone bedrijfsvoering in relatie tot de totale baten. Rentabiliteit is het resultaat van baten en lasten uit gewone bedrijfsvoering/de totale baten. In principe heeft een onderwijsinstelling geen winstoogmerk. Vanuit dat principe kan de rentabiliteit 0 zijn. Vanuit het verleden is meer dan afdoende (algemene) reserve opgebouwd uit positieve resultaten. Afname hiervan kan alleen door het realiseren van negatieve resultaten. De negatieve begrote resultaten ontstaan doordat we bewust willen inzetten op rechtmatige en beleidsrijke besteding ten behoeve van het onderwijs.

Benchmarkcijfers

Binnen het onderwijs worden jaarlijks gegevensboeken per sector en per bestuur gepubliceerd. Dit zijn financiële gegevens die afkomstig zijn uit de definitieve jaarrekeningen van de afgelopen 5 kalenderjaren. Op 17 september 2018 zijn de data bekend geworden over de periode 2013-2017. Binnen het gegevensboek zijn ook cijfers opgenomen van de vergelijkbare schoolgroep (in omvang van scholen). STEV wordt vergeleken met schoolgroep BO5. Dit zijn vergelijkbare schoolbesturen met 11 tot 20 scholen.

Onderstaand een deel van de publicatie 2013-2017 m.b.t. STEV. In de laatste kolom staan de kengetallen m.b.t. de vergelijkbare groep schoolbesturen. Zoals te zien is doet STEV, op basis van de jaarrekening 2017, het v.w.b. de kengetallen liquiditeit, solvabiliteit en rentabiliteit zelfs beter dan de vergelijkbare groep schoolbesturen. Weerstandsvermogen is vrijwel gelijk aan de vergelijkbare groep.

Dienst Uitvoering Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Stichting Eem-Vallei Educatief
AMERSFOORT
BOS

Legenda grafieken
Instelling
gemid. groepering

Kengetallen						Gem BOS
Kengetallen financiële positie	2013	2014	2015	2016	2017	2017
Solvabiliteit I	0,54	0,58	0,58	0,63	0,7	0,6
Solvabiliteit II	0,71	0,75	0,75	0,76	0,78	0,74
Liquiditeit current ratio	2,43	2,69	2,72	2,44	3,08	2,52
Rentabiliteit	5,2%	0,8%	0,7%	0,6%	4,6%	0,7%
Kengetallen overig						
Weerstandsvermogen ex MVA	9,7%	11,1%	11,2%	8,6%	15,1%	14,5%
Weerstandsvermogen	21,0%	23,3%	24,7%	24,9%	28,1%	28,0%
Kapitalisatiefactor	39,0%	39,8%	42,6%	39,2%	40,1%	44,3%
Liquiditeit quick ratio	2,43	2,69	2,72	2,44	3,08	2,52
Huisvestingsratio	8,6%	8,4%	9,1%	7,7%	7,6%	7,7%
Personeelslaste/Rijksbijdragen	78,8%	84,0%	83,4%	83,0%	78,8%	85,4%
Personeelslasten / Totaal lasten plus financiële lasten	78,6%	81,2%	80,4%	80,4%	80,2%	81,5%
Personeelslasten/Totaal Baten plus financiële Baten	74,6%	80,8%	79,9%	79,9%	76,6%	81,0%
Algemene reserve / totaal baten plus financiële baten	6,1%	7,4%	21,6%	10,2%	14,2%	19,7%

Bron: https://duo.nl/open_onderwijsdata/publicaties/financien/finan.jsp